

בג"ץ 8621/12 - טיב תשלובת טכסטיל בע"מ ו - 32 אחרים ואח' נ' שר האוצר ואח'

בג"ץ 8621/12 - טיב תשלובת טכסטיל בע"מ ו - 32 אחרים ואח' נ' שר האוצר ואח'עליון
בג"ץ 8621/12

1. טיב תשלובת טכסטיל (1969) בע"מ ו - 32 אחרים
2. התאחדות המלכה והתעשייה בישראל (אגודה עותומנית מס' 253)

נ ג ד

1. שר האוצר

2. שר התעשייה

עו"ד גיל נדל (המבקש לעיון)

בבית המשפט העליון

[3.1.2013]

כבוד השופט ח' מלצר

בקשה לעיון/צילום מסמכים בתיק

בשם העותרים - עו"ד אליס אברמוביץ'; עו"ד אביגדור דורות

בשם המשיבים - עו"ד ערין ספדי; עו"ד אבי מיליקובסקי

החלטה

1. לפני בקשה לעיון בתיק בית המשפט, שבגדרה עותר המבקש לעיון במסמכים הבאים המצויים בתיק הבג"ץ שבכותרת: העתק כתב העתירה והעתק הבקשה לצו ביניים - כל זאת בהתאם להוראות תקנה 4 לתקנות בתי המשפט ובתי הדין לעבודה (עיון בתיקים), תשס"ג-2003 (להלן: תקנות העיון).
2. המבקש, עורך דין במקצועו, טוען כי הוא מייצג חברות העוסקות ביבוא מוצרי טקסטיל והלבשה, שתוצאת ההליך, שבו מתבקש העיון, צפויה להשפיע עליהן, לשיטת המבקש. לטענת המבקש העיון בתיק נועד לאפשר ללקוחותיו לבחון אם להצטרף כמשיבים לעתירה.

3. העותרים הגישו בתאריך 11.12.2012 תגובה לבקשה, באמצעות בא-כוחם, והתנגדו לבקשה. טענתו המרכזית של בא-כוח העותרים הינה כי המבקש, עורך-דין העוסק בתחום דיני יבוא ויצוא (תחום עיסוק דומה לזה של בא-כוח העותרים) הינו, על פי ניסוח המתנגדים, "מגיש בקשות עיון סדרתי", וכי הבקשה שלפנינו הינה נסיון נוסף של המבקש ליהנות מפרי עמלו המקצועי של בא-כוח העותרים ולשפר את כוחו התחרותי בתחום העיסוק המדובר - "בין אם לצורך תיקים אחרים המנוהלים על ידי המבקש, ובין אם לצורך גיוס לקוחות חדשים" (בלשון בא-כוח העותרים). על מנת לתמוך בטענתו האחרונה, מפנה בא-כוח העותרים לתיקים נוספים, המנוהלים על-ידו, שגם בהם הגיש המבקש בקשות לעיון בתיק בית המשפט. טענה נוספת של בא-כוח העותרים הינה שעל המבקש להגיש את הבקשה בשם לקוחותיו ולא בשם עצמו, וזאת, בין היתר, על מנת להראות שמאחורי העתירה עומדים אינטרסים של בעלי עניין ממשיים, ולא האינטרסים המקצועיים של המבקש.
4. המבקש הגיש בתאריך 23.12.2012 תשובה לתגובת העותרים, לאחר שהותר לו לעשות כן. בתשובתו גורס המבקש כי בא-כוח העותרים, במסגרת תגובת העותרים - לא העלה נימוקים משפטיים לביסוס עמדתו שיש למנוע מהמבקש את העיון המבוקש בתיק בית המשפט. המבקש טוען כי העותרים לא הצביעו על פגיעה בהם עצמם, וכי בהעדר ראיה על פגיעה בצד כלשהו מבין בעלי הדין בתיק שבו מתבקש העיון (ובמקרה זה בעותרים) - אין כל חובה על מבקש בקשת העיון להראות זיקה או עניין לתיק. המבקש מפנה בהקשר זה לע"א 3976/04 אילן בורנשטיין נ' קבוצת כרמלטון בע"מ (לא פורסם, 25.10.2004) (להלן: עניין כרמלטון), שם נקבע, בין השאר, כי: "זיקה או עניין אישי אינם תנאי מוקדם לזכות העיון", וכי: "משלא נטען כי עלולה להיגרם פגיעה כאמור [לבעלי הדין, או לצד שלישי - ח"מ] ממילא אין צורך בעריכת איזון כלשהו ודרכו של המבקש לעיין בתיק סלולה".
- לצד טענתו האחרונה - המבקש מדגיש, לשיטתו למעלה מן הצורך, כי במקרה הנוכחי יש ללקוחותיו זיקה ברורה לתיק, אלא שלקוחותיו מעוניינים בשלב הנוכחי להשאר עלומים, טרם שיחליטו אם ברצונם להצטרף כמשיבים לעתירה - דבר שאם יעשה יביא ממילא לחשיפתם בבוא היום.
- דיון והכרעה
5. לאחר שבחנתי את טענות המבקש והעותרים, הגעתי לכלל מסקנה כי דין בקשת העיון להתקבל מן הטעמים שיובאו להלן.
6. זכותו של אדם לעיין בתיק בית משפט נגזרת מהעקרון החוקתי בדבר פומביות הדין, המעוגן בסעיף 3 לחוק יסוד: השפיטה (ראו: בג"ץ 5917/97 האגודה לזכויות האזרח בישראל ועו"ד יעקב שמשי נ' שר המשפטים, בפסקה 21 וההפניות שם (לא פורסם, 8.10.2009) (להלן: בג"ץ שמשי)).
7. עם זאת, ככל זכות, גם זכות העיון איננה זכות מוחלטת ויש לאזנה אל מול זכויות ואינטרסים אחרים הראויים להגנה. האיזון מתבצע במקרה זה באמצעות יישום הוראות תקנה 4 לתקנות העיון.
- תקנה 4(א) מורה כדלקמן:
- "כל אדם רשאי לבקש מבית המשפט לעיין בתיק בית משפט (להלן - בקשת עיון), ובלבד שהעיון בו אינו אסור על פי דין."
- תקנה 4(ד) מתווה את השיקולים שיבואו בחשבון לצורך החלטה בבקשת העיון, באופן הבא:
- "בבואו לשקול בקשת עיון, ייתן בית המשפט את דעתו, בין השאר, לענינו בתיק של המבקש, לענינים של בעלי הדין ושל מי שעלול להיפגע כתוצאה מהעיון, וכן לסבירות הקצאת המשאבים הנדרשת לשם היענות לבקשה."
- בעניין כרמלטון נקבע, כפי שהמבקש מציין, כי בהתבסס על תקנה 4(א) לתקנות העיון, זיקה, או עניין אישי של המבקש בתיק מושא הבקשה אינם בהכרח תנאי מוקדם לזכות העיון, שכן הם נועדו בעיקר לצורך איזון על-פי תקנה 4(ד) לתקנות העיון בין פגיעה באחד מבעלי הדין או בצד שלישי לבין האינטרסים של המבקש. בית המשפט כתב שם עוד את הדברים הבאים:

- "לצורך עריכת איזונים אלה רשאי בית המשפט להעביר את בקשת העיון לתגובת בעלי הדין וכל צד שלישי העלול להיפגע מן העיון וכן הוא רשאי לבקש את תגובת היועץ המשפטי לממשלה אם סבר כי העיון עלול לפגוע באינטרס ציבורי (ראו: תקנה 4(ה) לתקנות העיון בתיקי בית המשפט). בית המשפט אף רשאי להתנות את העיון בתנאים ולהורות על נקיטת אמצעים ככל שיימצא לנכון למניעת פגיעה העלולה להיגרם לבעלי הדין או לצד שלישי בשל העיון" (שם, בפסקה 4).
- הנחיה זו שניתנה בעניין כרמלטון מתאימה גם לסוגיה שבפנינו. הנה כי כן - אין בהכרח חובה להוכיח עניין אישי בתיק, ככל שלא מתברר שעלולה להיגרם פגיעה אסורה (באחד מבעלי הדין, או בצד שלישי כלשהו). הוראות תקנה 4(ד) מורות על הצורך לאזן בין פגיעה ממשית, או פוטנציאלית בבעלי הדין, או בצד ג' לבין האינטרסים שבגינם הוגשה בקשת העיון (בצד סבירות הקצאת המשאבים הנדרשים לשם היערכות לבקשה).
8. בבג"ץ שמשי התבקש בית משפט זה לבחון את חוקיותה של חובת ההנמקה של בקשת עיון בתיק בית משפט, המוסדרת בתקנה 4(ג) לתקנות העיון. אגב הדיון בעתירה, שנסתיימה בקביעה כי התקנה הינה חוקתית, פירש בית משפט זה את חובת ההנמקה בצמצום וקבע כך:
- "על פי הפרשנות המקובלת והראויה של חובת ההנמקה, על מבקש העיון לגלות בתמצית [ההדגשה במקור - ח"מ] את מטרת העיון, וזאת על מנת לאפשר לבית המשפט לערוך את האיזון הנדרש בין זכות העיון שלו לבין הזכויות או האינטרסים של העומדים מנגד; של המתנגד לעיון או של הציבור בכללותו" (שם, פסקה 26; ראו גם פסקה 25 לפסק-הדין)
- יתרה מזאת, בית המשפט עמד שם על כך שנטל ההנמקה הנ"ל (המצומצם ממילא) אינו עולה כדי נטל השכנוע - המוטל דווקא על המתנגד לעיון. וכך נאמר בעניין זה, בבג"ץ שמשי:
- "נקודת המוצא הינה כי יש להתיר את העיון, ובהתחשב בנקודת מוצא זו, על בעל הדין המתנגד לעיון הנטל לשכנע כי אין להתירו (והשוו: עניין תורג'מן, בעמ' 666). חובת ההנמקה המוטלת על מבקש העיון אינה הופכת נטל זה. לא הרי נטל הנמקה - במצב שבו נקודת המוצא היא לאפשר עיון - כהרי נטל שכנוע... על המתנגד לעיון להבהיר באופן מנומק וקונקרטי כיצד הוא עלול להיפגע ממתן זכות העיון: 'בהיעדר הסבר קונקרטי באשר לפגיעה העלולה להיגרם כתוצאה מחשיפתם של מסמכים ספציפיים, יש לאפשר את העיון' (ראו עניין גל; בג"ץ 10076/02 ד"ר רוזנבאום נ' נציב שירות בתי הסוהר ([פורסם בנבו], 22.8.2005))" (שם, פסקה 25).
9. בענייננו - לאחר שבחנתי את טעמי ההתנגדות - לא מצאתי כי העותרים הצביעו על פגיעה ממשית שעלולה להגרם להם. בא-כוח העותרים אף הוא לא הצליח לבסס עמדתו בדבר נזק מהותי שעלול להיגרם לו עצמו - כצד ג' - עקב בקשת העיון, מלבד העלאת טענה שעניינה למעשה בתחרות מקצועית. זו ככלל איננה אסורה (אף שלעתים היא מסוייגת, למשל, על דרך של כפיפות לדיני הקניין הרוחני, האוסרים עקרונית על העתקה, או לכללי האתיקה). הנה כי כן, בעוד שהמבקש נימק את בקשתו בהתאם לחובת ההנמקה (המצומצמת), המתנגדים לא עמדו בנטל השכנוע המוטל עליהם להצביע על פגיעה באינטרסים נוגדים הגוברים על אלו של המבקש. לפיכך, בהיעדר פגיעה מוכחת - לא מתעורר כאן צורך לאזן בין הפגיעה הנטענת לבין האינטרסים העומדים בבסיס בקשת העיון, ולפיכך אין הכרח להביא פה בחשבון את זיקתו המדויקת של המבקש לתיק.
10. משקבעתי כאמור לעיל - אין אני מוצא מקום לדון עוד בטענת העותרים בדבר חובתו של המבקש לנקוב כבר עתה בשמות לקוחותיו. המבקש הגיש את הבקשה בשמו-הוא ובשלב זה הצהרתו לגבי מהות ענינו בתיק - די בה.
11. העולה מכל המקובץ מוביל למסקנה כי דין בקשתו של עורך-דין נדל להתיר לו לעיין במסמכים המבוקשים מתוך תיק בית המשפט בהליך שבכותרת - להתקבל. המזכירות תאפשר למבקש את הדבר.
- ניתנה היום, כ"א בטבת התשע"ג (3.1.2013).